

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Under juni, juli, augusti och september utkommer
Dagny med endast ett häfte månatligen.

1900

Ny följd III årg.

Häft. 11

TIDSKRIFT FÖR

SOCIALA OCH LITTERÄRA INTRESSEN

UTGIFVEN AF

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET

ORGAN FÖR

FREDRIKA-BREMER-FÖRBUNDET, FÖRENINGEN FÖR VÄLGÖRENHETENS ÖRDNANDE
OCH FÖRENINGEN HANDARBETETS VÄNNER

REDAKTÖR: *LOTTEN DAHLGREN*

INNEHÅLL:

HANS VIK: Sommar. Poem.
OLIVE SCHREINER: Kvinnorörelsens mål. Öfvers.
C. F—D: En bok om drottning Kristina.
Föreningsmeddelanden.
Från skilda håll.

SVECIA,

Olycksfall-försäkringsanstalten **GOTHIA.**

Åtslutar olycksfallförsäkringar på liberalaste och tidsenligaste villkor.

Hufvudkontor: *Regeringsgatan 3, 2 tr.*

Solidt, tidsenligt Lifförsäkringsbolag.
Ömsesidighetsprincip. — Svensk ädlighet.

Kontor: *Regeringsgatan 3.*

K. M. LUNDBERG
Textilafdelning, Thyra Grafström.

Praktiska och påbrjade **Broderier** på siden-, kläde-, lärf- och sylsträmman.
Passande för Dukar, Portiärer, Mattor, Kuddar, Serveringsdukar m. m. Mönster
utbyras. Besökstioner från landsorten ombesörjas pr omgående.

Bröderna Påhlmans Skrif-, Språk- & Handelsinstitut,
Stora Vattugatan 2, 1 och 2 tr. upp, *Stochholm, A. T. 84. Riksb. 56 06.*
Fullständigt Handelsläroverk. Arskurser, Terminskurser, 3 mån.
kurser samt kursor i särskilda ämnen. Undervisningen beskrives af
17 lärare. **Prospekt gratis** på begäran. Skrifvetuset förtgår
oförändrad. Söndagslekta 5—11 f. m.

Största lager af
Duktyger,
Lakans- och Örngåttslärfter,
Handdukar, Hollands, Madapolam,
Piqué, Broderier & Spetsar.
Specialité: **Damutstyrslar,**

hvilka förfärdigas å egen Syateljier och levereras fullt färdiga, märkta och tvättade.

Egen Tvätt- och Strykinrättning jemte Ångmangel.

K. M. LUNDBERG, Stureplan.

Specialaffär
för
Damartiklar
Regeringsgatan 26.
*Order från Landsorten
exp. mot efterkräf.*

Stort urval af
Sommarhattar
Hattflor, sv., hv. & kulörta
— **Bluslif** —
Halsdukar och Skärp.

HERM. MEETHS, Stockholm.

Fackskolan för huslig ekonomi, Upsala.

Husmoderskurs, afsedd för flickor, som slutat sin skolgång och — utan att vilja utbilda sig till lärarinnor — önska grundlig teoretisk och praktisk utbildning i sådana ämnen, sem för en duglig husmoder äro af vikt, börjar den 28 Aug.

Årsafgift 160 kr. Anmälan *före 15 Juli.*

Läraryrkeskurser, för anställning vid såväl blott folkskola som både folkskola och högre flickskola, börja i Januari 1901. Afgift för lägre kursen 100 kr., för högre 200 kr.

Anmälan *före 1 November.*

Inspektör (förordn. af eforalstyrelsen): Prof. O. Hammarsten.

Föreståndarinna: Fröken Ida Norrby.

Anstalten åtnjuter understöd af stat och kommun. Tryckt program sändes på begäran gratis och franco. (G. 99163)

Annonsen för DAGNY

upptagas af

fröken Ingeborg Bergström, 31 Östermalmsgatan 31.

För kapitalister, särskildt fruntimmer, har det länge varit ett önskningsmål att kunna öfverlämna värden af sina värdepapper och skötseln af sina affärer åt någon person eller institution, som med absolut säkerhet förenade punktlighet och noggrannhet i utförandet af det anförtrödda uppdraget äfvensom prisbillighet. En sådan institution är

Stockholms Enskilda Banks Notariatafdelning

(*Lilla Nygatan 27, expeditionstid 10—4*),

som under garanti af Stockholms Enskilda Bank åtager sig vård och förvaltning af enskilda personers och kassors värdepapper.

Exempel 1. Om en person hos Notariatafdelningen deponerar obligationer, inkasserar Notariatafdelningen vid förfallotiderna kuponger och tillhandahåller deponenten inflytning medel. Vidare efterser Notariatafdelningen utlottningar af obligationer och underrättar deponenten i god tid, ifall en denne tillhörig obligation blifvit utlottad, samt lämnar förslag till ny placering af det ledigblifna kapitalet.

Exempel 2. Om inteckningar deponeras hos Notariatafdelningen, underrättar Notariatafdelningen gäldenären därom att räntorna å inteckningarna skola till afdelningen inbetalas, hvarefter de medel, som inflyta, till deponenten redovisas. Vidare tillser Notariatafdelningen att inteckningarna blifva i vederbörlig tid förnyade. Om en hos afdelningen deponerad inteckning genom underlåten förnyelse skulle förfalla, ersätter Stockholms Enskilda Bank därigenom uppkommen skada.

Förvaringsavgift: 50 öre för år pr 1,000 kronor af depositionens värde, dock ej under två kronor.

Från **Fosterlands-Stiftelsens Förlags-Expedition** hafva utkommit och finnas hos alla bokhandlare att tillgå bland andra följande arbeten:

Den lidande Kristus af *F. W. Krummacher*. Andra uppl. Ny öfvers. Häft. 4 kr., v. b. 4: 50, klotb. 5 kr.

Kristus lefver. *En påsk- och pingstbok* af *F. W. Krummacher*. Häft. 1: 50, inb. 2: 50.

Krummachers skrifter äro kända för sitt gedigna och anderika innehåll. Förf. rör sig här kring Kristi död och uppståndelse, och det är innerliga och hjärtevarma ord han har att säga oss, då han skildrar världsförsonarens stora kärlek till en fallen värld. Språket är kraftfullt, innehållet gediget. *N. T.*

Den korsfäste. Af *G. E. Beskow*. Passionspredikningar. Häft. 2 kr., klotb. 3 kr.

Mörker och ljus på Goltatas dag. Af *H. B. Hammar*. Långfredagspredikan. Häft. 25 öre.

Smärtornas man. Passionsbetraktelse öfver Esaias 53 kap: af *Fr. Sandberg*, kontraktsprost och kyrkoherde i Vester Åker och Dalby. Häft. 30 öre.

Jesu afskedstal af *W. Fr. Gess*. Betraktelser öfver Joh. evang. 13—17 kap. Häft. 1: 50, v. b. 2 kr., klotb. 2: 50.

Våra högtider. Af *Emil Frommel*. Andra uppl. Pris häft. 1: 50, klotb. 2: 50.

Detta är en bok med rikt, skönt och uppbyggligt innehåll i ett motsvarande språk.

Passionsveckan af *William Hanna*. Häft. 1: 25, bund. 1: 50.

Jesus Kristus och honom korsfäst af *Adolf Saphir*. Föreläsningar öfver 1 Kor. 2 kap. Klotb. 2: 25.

Förklaringar öfver Esaias 53: dje kapitel af *M. Luther*. Sjunde uppl. 25 öre.

På vägen till Sion af *G. Eberard*. Öfversättning af *G. S. Löwenhielm*. Andra uppl. Häft. 1 kr., kart. 1: 25, klotb. 2 kr. 1705 B

Till Fredrika-Bremer-Förbundet insänd periodisk litteratur 28 april—11 juni 1900.

Svensk:

De ungas tidning n:r 1—6.
Eira n:r 8—10.
Folkskolans barntidning n:r 19—24.
Helsövänner n:r 9—10.
Hemtrefnad n:r 18—23.
Hemåt n:r 5.
Idun n:r 18—23.
Jordmodern n:r 5.
Nordisk tidskrift n:r 3.
Nya bokhandelstidningen n:r 17—23.
Nya kyrkans tidning n:r 4—5.
Ord och bild n:r 4.
Pedagogisk tidskrift n:r 1.
Saga n:r 9—11.
Sedlighetsvänner n:r 2.
Slöjdundervisningsbladet n:r 5.
Svensk bokhandelstidning n:r 17—23.
Svensk damtidning n:r 18—23.
Svensk läraretidning n:r 18—22.
Svensk musiktidning n:r 9—10.
Varia n:r 5.

Finsk:

Finsk tidskrift n:r 4—5.
Nutid n:r 5.

Norsk:

Husmoderen n:r 13—17.
Nylænde n:r 9—11.
Urd n:r 17—22.

Dansk:

Bog og Naal n:r 5.
Kvinden og Samfundet n:r 16—21.
Kvindernes Blad 3 maj—31 maj.

Tysk:

Blätter des Badischen Frauenvereines n:r 6—11.
Deutsche Hausfrauenzeitung n:r 19—24.
Die Frauenbewegung n:r 9—11.
Dokumente der Frauen n:r 3—5.
Monatsbericht des Vereins christlicher Lehrerinnen n:r 5—6.
Neue Bahnen n:r 9—11.

Engelsk:

The Englishwoman's Review n:r 2.
The Nurses' Journal n:r 5.
The Nursing Record n:r 636.
The Woman's Journal n:r 15—20.

Fransk:

La Femme n:r 9—11.
L'Humanité Nouvelle n:r 5—6.

Sommar.

*Soln i norr på rosenmolnet hvilar.
Se dess glöd, hur den sitt skimmer silar
genom späda löf kring stam och grenar!
Se, till guld förvandlas berg och stenar,
vikens vågor glimma,
stranden står i blom!
Några båtar simma
mot dess rikedom.*

*Vackra barn, som sjungen här från toften,
andens in den friska honungsdoften!
Vällukt väller från den sankta ängen,
från de tusen trädens blad och hängen.
Nu är blomstertiden,
nu är sommarn här!
Öfver vass och viden
svalans vinge skär.*

*Vinden mojnar. Flaggans flikar sjunka.
Lugn en fjäril syns på seglet prunka.
Barn, vi drömde, att oss duken förde
mot ett land, där lyckans röst vi hörde.
Lyckolandet finnes
vid en ljusblå strand,
men det landet vinnes
blott af mödad hand.*

Fyra åror läggas ut och bryta
 vattenspegelns vida klara yta.
 Soln försvunnit, inga fåglar drilla,
 allt omkring oss ligger tyst och stilla.
 Sommarnatt, du ljusa,
 intet kan som du
 våra sinnen tjusa!
 Barn, vi landa nu.

Här är drömmens, här är lyckans rike!
 Äppelblommor täcka vall och dike
 hölja träden kring vår dolda stuga.
 Kullens rönnar stå i ring och buga
 för den första fläkten.
 Fåglalåt i skog
 bådar morgonväkten.
 Hör hur trasten slog!

Hans Vik.

Kvinnorörelsens mål.

Af

Olive Schreiner.

(Ur »The Cosmopolitan.»)

I det rop, som höjer sig i det moderna samhället, där än det ena och än det andra begäres för och af stora korporationer af kvinnor, kan den, som hör noga efter, upptäcka liksom en grundton därbakom, en fordran, som kan uttryckas med ungefär dessa ord: *Gif oss arbete och en utbildning, som gör oss skickliga till arbete! Vi begära detta icke för vår egen skull allenast, utan för mänsklighetens!*

Om denna fordran logiskt utvecklas, kommer den att få följande form:

Gif oss arbete! I tallösa människoåldrar, i tusentals, milliontals kanhända, ha vi arbetat. När mannen först vandrade omkring, en naken vilde, som nyss lärt att gå rak, och jagade och kämpade, så vandrade vi tillsammans med honom; hvart steg han tog togo vi tillika. I vårt sköte närde vi släktet, på våra skuldror buro vi det; vi letade rötter och örter till dess uppehälle, och när mannens pil eller hulling skaffade villebrådet, var det våra händer som tillredde det. Sida vid sida vandrade vi, den vilde mannen och den vilda kvinnan, fria tillsammans och arbetade fria tillsammans. Och vi voro nöjda!

Sedan kom en förändring.

Vi slutade upp med våra vandringar och slog upp vårt tält på en fläck af jorden, hvarvid lifvets mödor åter delades mellan oss. Medan mannen gick ut att jaga eller att slåss med fienden, som ville taga ifrån oss allt, arbetade vi på fältet. Vi gräfde i jorden, vi skuro säden, vi skapade bostäderna, vi väfde klädnaderna, vi formade lerkärlen och tecknade de linier på dem, som voro mänsklighetens första försök till dekorativ konst. Vi studerade örternas egenskaper och användning, och våra gamla kvinnor voro släktets första läkare liksom ofta dess första präster och profeter.

Vi närde släktet vid vårt bröst, vi buro det på våra skuldror, genom oss fick det lif, fick föda och kläder — mera sträfsamt och oändligt än mannens var vårt arbete. Dock klagade vi aldrig att det var för tungt för oss. Medan den vilde mannen låg i solskenet på sina hudar för att hvila sig till striden eller jakten eller medan han formade sina dödsbringande vapen, åt och drack han hvad våra händer hade beredt åt honom. Och medan vi knäböjde vid handkvarnen eller gräfde på fälten, med ett barn i vårt sköte och ett på vår rygg, sträfvande tills den unga kroppen blef gammal i förtid — klagade vi någonsin, att det arbete, som föll på vår lott, var för hårdt för oss? Visste vi icke, att den kvinna, som släppte sin börda, var lik mannen som kastade bort sin sköld i striden — en pultron och en förrädare mot sitt släkte? Mannen kämpade — det var hans arbete; vi födde och närde släktet — det var vårt. Vi visste att på våra mödor liksom på mannens berodde den familjs lif och välbefinnande, som vi gáfvo lifvet. Vi uthärdade vårt slit, liksom mannen bar sina sår, under tystnad, — och vi voro nöjda.

Sedan kom en förändring på nytt.

Människoåldrar förgingo, och den tid kom då det icke längre var nödvändigt att alla män skulle draga ut på jakt eller i striden och då endast en på fem eller en på tio eller en på tjugo ständigt behöfdes för dessa arbeten. Då började mannen, som icke längre hade full sysselsättning på sina gamla arbetsfält, ge sig in på våra. Han började också odla fältet, bygga huset, mala säden (eller lät sina manliga trälar göra det!), och hackan och kruk-makarverktygen och nålen och till slut äfven kvarnstenarna, som vi först hade plockat upp och jämnat för att mala föda åt våra barn, började gå öfver från våra händer i hans. Det gamla härliga lifvet på de fria fälten blef oss icke längre beskärmt; vi rörde oss innaför portarna, där tiden flyter långsammare och världen är sorgligare än i det fria utanför. Men vi hade vårt eget arbete ännu och vi voro nöjda.

Om vi än inte längre fingo odla säd till vår familjs uppehälle, tillredde vi dock fortfarande dess föda; om vi än icke alltid planterade och beredde linet och hampan, väfde vi alltjämt klädnader åt vårt släkte; om vi icke längre uppförde husets väggar, voro de bonader, som täckte dem, dock våra händers verk. Och kring våra knän uppväxte från födelsen till mannaåldern de barn vi hade födt, deras röster ljödo ständigt i våra öron. Vid våra boningars dörrar sutto vi med våra sländor och blickade ut öfver fälten, som en gång voro

våra till, att arbeta på, — och vi voro nöjda. Frälsemans, bondes och borgares hustru, alla hade vi ännu vår uppgift att fylla.

Men nu har åter en förändring inträdt.

Någonting alldeles nytt har kommit in på det mänskliga arbetets fält och icke lämnat någonting som det var.

På mannens arbetsområde har förändringen försiggått och försiggår alltjämt mera.

Öfver landssträckor, där en gång femtio män och ynglingar sträfvade med sina dragare, färdas nu snabbt en ångplog, styrd af blott två par händer; och en skördemaskin mejar och binder och lägger i stack på en dag så mycket som det fordom skulle behöfts hundra starka mansarmar till att hösta. De järnverktyg och vapen, som en af vårt släktes förfäder behöfde långa månader af ihärdig ansträngning till att draga ut ur malmen och gifva form och hårdning, strömma nu ut ur ångmaskiner, liksom vattnet strömmar ur kvarndammen; och till och med i kriget, mannens speciella och häfdvunna arbetsfält, har en fullständig omstörtning af den gamla ordningen ägt rum. Det fanns en tid då storleken och styrkan hos musklerna i en mans armar och ben och styrkan af hans benbyggnad i hög grad afgjorde hans kampduglighet och då en Akilles eller en Richard Lejonhjärta, väpnad endast med sitt spjut eller sin stridsyx, kunde jaga en hel här framför sig; nu för tiden kan den ynkligaste pyssling bakom en modern Maximkanon i fullkomlig trygghet meja ned ett led af hjältar, hvilkas armar och ben och fysiska krafter en grekisk gud kunde afundats, men hvilka, emedan de sakna det moderna krigsmaskineriet, falla utan värn. Tiden för tillförseln till mänskligheten af styrkan i människans muskler, vare sig i krigets eller i fredens arbeten, är för alltid gången, och tiden för den uteslutande betydelsen af styrkan, utvecklingen och verksamheten hos människans hjärna och nerver är redan inne.

Aldrig förr i jordens historia har det manliga området för lönadtt arbete varit så vidsträckt, så intressant, så kompliceradt och i sina resultat så betydelsefullt för samhället; aldrig förr har det manliga könet i sin helhet varit så fullt och ihärdigt sysselsatt.

På vårt kvinnliga arbetsfält ha förhållandena tenderat att forma sig helt annorlunda! De förändringar, som ägt rum under de senaste århundradena och som vi inrangerar under den sammanfattande rubriken »modern civilisation», ha gått ut på att beröfva kvinnan, icke blott delvis utan så godt som helt och hållet, hennes gamla

område af produktivt socialt arbete och, där det å hennes sida icke förekommit något afgjordt och medvetet motstånd, ingenstädes af sig själfva öppnat nya fält till ersättning.

Det är detta faktum som alstrar vår moderna »kvinnofråga».

Våra spinnrockar äro alla sönderslagna, i tusen väldiga byggnader producera af ånga drifna väfstolar, styrda af några hundra tusen händer (ofta manshänder), vårt släktes kläder, och vi våga icke längre säga stolt som förr, att vi och vi allena kläda våra folk.

Våra hackor och våra kvarnstenar gingo oss ur händerna för länge sedan, och plöjaren och mjölnaren öfvertogo vårt arbete; men vi höllo hårdt fast vid bakträget och bryggpannan. Nu är det ofta ångan som formar vårt bröd och kakorna läggas ned vid vår dörr (kanske af en man i automobil), och våra hushållsdryckers historia veta vi icke före det ögonblick då de sättas för oss på vårt bord. Dag för dag inkräkta maskintillredda och fabriksproducerade köttträtter en allt större plats i både de rikas och de fattigas matordning, så att till och med arbetskarlens hustru knappast sätter fram för sin familj något af sin egen tillredning; och bland de förmögnare klasserna har förändringen i hushållets inrättning gått så långt, att män icke sällan anträffas arbetande i våra hus och kök och till och med stående bakom våra stolar, redo att göra allt för oss utom att stoppa matbitarna mellan våra kvinliga läppar. I hvarje riktning har den gamla lagen, att det uteslutande var kvinnans rättighet att tillreda sitt släktes födoämnen, blifvit en föråldrad lögn.

Äfven de smärre husliga sysslorna tendera till att flyttas ut ur kvinnans arbetsfär: i de moderna städerna piskas våra mattor, rengöras våra fönster och skuras våra trappstenar medelst maskiner eller lejdt och ofta manligt arbete. Och förändringen har gått mycket längre än till att blott beröfva oss beredningen af de materialier, af hvilka släktets kläder tillverkas. Symaskinen, som nästan helt och hållet har utträngt den gamla synålen, börjar bli föråldrad, och tusen ångmaskiner i fabriker förse redan icke endast mannen och sonen utan kvinnan själf med nästan hvarje beklädnadsartikel, under det bland de rikare klasserna Worth med sina hundra manliga medhjälpare bidrager till att ändtligen tillintetgöra den gamla myten, att det uteslutande tillhör kvinnan som en del af hennes husliga arbete att tillverka sitt släktes kläder.

År för år, dag för dag, arbetar i stillhet en afgjord tendens att göra kvinnans husliga verksamhetssfär allt snäfvare, och detta insnävande gör sig märkbart i precis samma mån som det vi kalla

den moderna civilisationen skrider framåt. Det yttrar sig mera i England och Amerika än i Italien och Spanien, mera i stora städer än i landtliga samhällen, mera bland de rikare klasserna än bland de fattigare och är ett ofelbart kännetecken på framskridande modern civilisation.

Men det är icke endast och icke ens hufvudsakligen på området för kvinnans husliga arbeten, som förändringen har träffat henne och inskränkt hennes gamla arbetsfält.

Det fanns en tid, då kvinnan behöll sina barn omkring sig, tills de blifvit fullvuxna. Hennes uppfostran och inflytande var det som formade dem. Från det ögonblick, då det späda barnet först låg vid hennes bröst, och till dess hennes döttrar gifte sig och hennes söner började deltaga i männens arbete, stodo de ständigt under moderns inflytande. I den dag som är ha till och med de tekniska och enklare undervisningsgrenarna blifvit så komplicerade och de kraf den moderna kulturen framställer på specialiserad undervisning och utbildning för alla individer, som skola fortleva och gagna under de moderna förhållandena, äro så mäktiga och oafvisliga, att barnet från de tidigaste åren af sitt lif nödvändigtvis flyttas öfver från moderns händer till den specialiserade lärarens. Ett barn tillhörande de rikare klasserna är inte väl födt förrän det lämnas i händerna på en utbildad sköterska och därefter i händerna på en kvalificerad lärarinna, till dess som i vissa länder sonen ofta lämnar sitt hem för alltid vid nio eller tio år för att öfvergå till skolan och universitetet, under det dottern, som är i händerna på utbildade lärare och tjänare, i de flesta fall knappast har moderns arbete att tacka för mera af sin uppfostran och daning. Och ibland de fattigare klasserna ryckes sonen och ofta dottern lika fullständigt af skolan och sedan genom nödvändigheten af yrkesutbildning från den moderliga uppsikten, och detta mera ju längre civilisationen framskrider. Så framträdande har denna förändring på kvinnans forna arbetsområde blifvit, att en kvinna af nästan hvilken klass som helst kan ha födt många barn och ändå vid medelåldern sitta ensam i ett tomt hus, emedan alla hennes afkomlingar gått ifrån henne för att mottaga undervisning och utbildning af andra. Det gamla påståendet att barnens uppfostran är uteslutande moderns plikt har, hur sant det än må ha varit i afseende på ett aflägsset förflutet, redan blifvit absolut felaktigt, och en kvinna, som nu för tiden skulle yrka på att helt och hållet få uppfostra sin afkomma, skulle i nio fall af tio tillfoga dem en ohjälplig skada, emedan hon är inkompetent.

Men om möjligt ändå mera djupt och radikalt ha den moderna kulturens förändringar berört vårt gamla arbetsfält i en annan riktning — i just den del af det mänskliga arbetsfältet, som är särskildt och organiskt vårt och som aldrig helt kan tagas från oss. Här har insnäfvandet gått längre än i någon annan riktning och berör oss som kvinnor på en känsligaste punkt.

En tid har funnits — och finnes ännu — bland nästan alla primitiva och vilda folk, då kvinnans första och viktigaste plikt mot sitt samhälle var att föda, att föda mycket och att föda oupphörligt! På hennes efter förhållandena afpassade och ständigt fortgående förrättande af denna passiva form af arbete och på hennes framgångsrika närande af sin afkomma vid sitt eget bröst berodde icke blott hennes stams eller nations välgång utan rent af dess existens. Där, som fallet är bland nästan alla barbariska folk, dödlighetssiffran för späda barn är hög, där de ständiga olycksfall, som uppstå af kriget eller jakten, och personliga våldsdåd alltjämt tendera att minska antalet af fullvuxna män, där de flesta sår medföra döden, emedan den kirurgiska vetenskapen ännu ligger i sin linda, och där framför allt pest och hungersnöd, som aldrig utebli, om de än uppträda med oregelbundna mellanrum, decimera folket, har det varit af högsta vikt, att kvinnan brukat sin alstringskraft till dess allra yttersta gränser, för att inte rasen skulle med ens börja tyna af och dö ut.

Äfven under de civilisationsförhållanden, som förefunnits i de århundraden, hvilka skilja det primitiva vildetillståndet från den högre kulturen, har krafvet på ständigt barnafödande å kvinnans sida såsom varande hennes högsta sociala plikt i allmänhet knappast varit mindre bjudande. Tjugo män måste då födas, ammas och uppfödas af kvinnan till att verkställa det grofva mekaniska arbete, som nu verkställas af en enda liten, välanbragt ångkran, och krafvet på stora massor af mänskliga varelser som blotta reservoarer för motorkraft vid utförande af de enklaste processer var oafvisligt.

I den dag som är har detta förhållande nästan fullständigt vändts upp och ner.

Vetenskapens framsteg och förbättringen af lifvets fysiska villkor tendera snabbt till en minskning af den mänskliga mortaliteten, och det har nu redan blifvit möjligt för en stam att icke blott bibehålla sitt antal utan till och med öka det med en jämförelsevis ringa förbrukning af kvinnans vitalitet i det passiva arbetet att föda barn.

Men ändå mera allvarligt har krafvet på kvinnans arbete som barnaföderska försvagats genom förändring i en annan riktning.

Hvarje mekanisk uppfinning, som förringar nödvändigheten af groft muskelarbete, minskar också det sociala krafvet på kvinnan som frambringare *en gros* af dylika arbetare. Vi ha redan öfver hela den civiliserade världen nått en punkt, på hvilken det sociala krafvet icke gäller endast mänskliga varelser i klump till att användas som lastdjur utan snarare och uteslutande mänskliga varelser som äro tränade och odlade till att lämpa sig för utöfvandet af det moderna lifvets mångfaldiga plikter. Icke nu endast många män utan snarare få, och dessa få väl födda och väl undervisade, så lyder det moderna krafvet. Och den kvinna, som nu för tiden endast producerar tolf barn och ammar dem och sedan släpper lös dem på sitt samhälle och sin familj, anses med rätta som sin menighets förbannelse och fördärf och icke som en produktiv arbetare. Ty i den moderna världen har uppfödandet och fostrandet af en enda individ, på ett sätt som är ägnadt att göra honom lämpad till att ta itu med det civiliserade lifvets svårigheter och trassliga mångfald, blifvit så vanskligt och så dyrbart, att obegränsad frukt-samhet å kvinnans sida redan i de flesta fall har blifvit ett obotligt ondt så väl för familjen som för staten, vare sig det är fråga om handtverkaren, som till priset af en oändlig själfuppföring måste underhålla och uppfostra sina barn till deras tolfte eller fjortonde år, om de någonsin skola kunna bli bara dugliga kroppsarbetare, och som, i fall familjen är stor, ofta dignar under bördan och låter sin afkomma, utan undervisning och uppfostran, bli samhällets af-skum; eller det är fråga om ämbetsmannen, som med sitt tanke-arbete är tvungen att med kolossala utgifter underhålla och uppfostra sina söner, tills de bli tjugo år eller äldre, och ge uppehälle åt sina döttrar ofta hela deras lif igenom, om de inte gifta sig, och för hvilken en stor familj ofta visar sig icke mindre olycksbringande under det den stat, hvars kvinnor utan hänsyn föda stora massor af individer utöfver dem de kunna bereda uppfostran, är en stat, som tenderar att försämras. Befallningen till den moderna kvinnan är inte nu helt enkelt: »Du skall föda», utan snarare: »Du skall icke föda i en mån som öfverstiger din förmåga att tillfredsställande uppföda och fostra»; och en kvinna, som uppträdde inför fattig-vårdsstyrelsen eller i ett fattighus, åtföljd af sina tolf barn, och begärde vederbörligt underhåll för sig och dem till ersättning för den möda hon haft med att skaffa dem till världen, skulle nu för

tiden bli tämligen hastigt affärdad. Och den man, som nu för tiden på sin bröllopsdag hälsades med den gamla lyckönskingen att han måtte bli fader till tio söner och tio döttrar, skulle betrakta den som en förbannelse i stället för en välsignelse. Säkert är, att den tid hastigt nalkas, då barnafödande kommer att anses snarare som en lyx, tillätlig endast för dem, som bevisligen ha förmåga att ordentligt uppfostra och sörja för sin afkomma, än som ett arbete, som i och för sig och under hvilka förhållanden som helst är en välgärning mot samhället.

Sålunda har det kommit därhän, att stora massor af oss kvinnor genom de moderna sociala förhållandena utestängas från barnafödande öfver hufvud taget och att äfven de ibland oss, som äro barnafödorskor, i den mån som den klass eller ras vi tillhöra står högt på civilisationens skala, väntas frambringa ett allt mindre och mindre antal afkomlingar; på så sätt blir äfven för dessa födandet och ammandet af barn, i stället för att fylla hela cirkeln af kvinnans lif från ungdom till ålderdom, en episodisk sysselsättning, som upptar endast tre eller fyra år af de sjuttio, som utgöra ett människolif. I sådana samhällen blir det påståendet (så fullkomligt sant i fråga om de flesta vilda samhällen och äfven till stor del sant beträffande dem som befinna sig på civilisationens lägre öfvergångsstadier), att kvinnans hufvudsakliga och ständiga sysselsättning från pubertetsåldern till ålderdomen är att föda och amma barn och att denna sysselsättning måste fullt tillfredsställa alla hennes behof af socialt arbete och verksamhet — *en föräldrad lögn*.

Millioner af våra kvinnor utestängas från att någonsin föda ett barn, och beträffande dem af oss som föda är krafvet i ständigt stigande grad i kultursamhällena förbundet med det villkoret att vi, om vi vilja samhällets väl, måste begränsa vår förmåga.

Om vi sålunda se oss omkring med den längst gående opartiskhet vi kunna förfoga öfver på hela området för kvinnans häfdvunna arbete, så finna vi att *väl tre fjärdedelar där af ha skurits bort för alltid och att den återstående fjärdedelen tenderar att krympa ihop!*

Det är detta stora faktum, så ofta och så fullkomligt förbisedt, hvilket är drifkraften i denna väldiga och rastlösa »kvinnorörelse», som karakteriserar vår tid. Det är *detta* faktum, antingen klart och intellektuellt fattadt eller, som fallet oftare är, obestämdt och smärtsamt *känt*, som i de bästa moderna europeiska kvinnornas hjärtan väcker deras passionerade och stundom nästan enstämmda rop på nya arbetsformer och nya områden för utöfvandet af deras förmåga.

Strängt logiskt framställt lyder vårt kraf sålunda: Vi begära icke, att tidens hjul skall rullas tillbaka eller lifvets ström flyta bakåt. Vi begära icke, att våra gamla spinnrockar på nytt skola väckas till lif och sättas i våra händer; vi fordra icke, att våra gamla handkvarnar och hackor skola återgifvas åt oss eller att mannen på nytt skall begifva sig till sitt gamla område, kriget och jakten, och lämna allt husligt och socialt arbete åt oss; ej heller begära vi att samhället skall skapa om sig så, att hvarje kvinna på nytt kan bli barnaföderska (så önskvärdt det än kunde vara och så djupt än hungern efter moderskap är rotad i hvarje verklig kvinnas hjärta). Ännu mindre begära vi att hon ständigt skall användas som sådan och därmed vinna socialt anseende; ej håller vi fordra att de barn, som vi föda, på nytt uteslutande skola läggas i våra händer till att uppfostras. Detta veta vi icke kan ske. Lifvets forna materiella villkor ha gått för alltid, och ingen människovilja kan kalla dem tillbaka. Men *detta* är vårt kraf: Vi begära att i denna underliga nya värld, som uppgår öfver både man och kvinna, där ingenting är som det var och alla ting antaga nya former och samband — vi begära att i denna nya värld äfven vi må få vår andel af hedradt och socialt gagneligt arbete, vår fulla hälft af kvinnans barns sträfvan. Vi begära ingenting mer än detta och vi vilja icke nöja oss med någonting mindre. Detta är kvinnorörelsens mål!

En bok om drottning Kristina.

Christine de Suède par le Baron de Bildt.

Jag började läsandet af denna digra volym på 500 sidor, förutom otaliga upplysande noter, med den nedärfda antipati vi svenskar och svenskor i mer eller mindre grad hysa för Gustaf II Adolfs dotter, men jag lade den ifrån mig med en känsla gränsande till sympati för drottning Kristina.

Hon, som så många gånger förevigats, som frestat så många pennor, både förr och nu, både i dikt och prosa, hon har dock aldrig kunnat tala till våra hjärtan, utan med rysning och ovilja ha vi läst de olika skildringarna af hennes underbara växlande lif.

Och vi ha harmats öfver att dottern till den konung, som gaf sitt lif för den evangeliska tron, pålade sig påfveväldets ok, öfver-

gaf sitt land och sitt folk, för att lefva ett estetiskt, njutningsrikt lif långt borta i södern, må vara för konst och vetenskap men med åsidosättande af alla de plikter, som hon ärft med fädrens krona. Och mordet å Monaldesco har kommit oss att bäfva för hennes grymhet. Historien har aldrig framdragit någon som helst förmildrande orsak, något bevis för att denne Monaldesco hade förverkat sin härskarinnas ynnest och blifvit en farlig tjänare i hennes sold.

Sådan har varit vår uppfattning allt sedan barndomen, och intet har sedan kunnat rubba den.

Först efter genomläsandet af Bildts *Christine de Suède* börjar drottning Kristina skymta fram som en kvinna och, så underligt det låter, en mycket modern kvinna, hvars bild ännu torde behöfva ett eller annat sekel för att mogna eller förstås.

Hon är före sin tid, en sammansättning af manlig kraft och kvinlig glöd; kvinna endast vis-à-vis den man hon älskar, men manlig despot, grym, ja hänsynslös i allt annat. Hennes öfvermod visar sig bäst i ett af hennes bref till Karl XI, däri hon talar om: *Ce même Cœur qui, à l'exemple de Dieu, a su faire des rois.* . . . Ja, stor nog att kunna nedlägga en krona och ändå förblifva drottning, tänker hon inom sig själf och handlar därefter; ty väl har hon abdikerat, men icke dess mindre förblir politiken allt fortfarande hennes käraste tidsfördrif, och hon tillbringar hela sitt lif med att göra upp planer, hvilka aldrig få någon annan betydelse än tillfredsställandet af hennes brinnande arbetsbegär. Väl har hon offrat Sveriges krona, men ändock hägra nya riken, främst Polens, för hennes aldrig hvilande fantasi; ehuru, skrifver hon till sin vän Azzolino, om han ej går in på att bli *polacco*, så toge hon ej emot hvarken Polens eller ens hela världens krona, om den bjöds henne.

Så skrifver den kvinna, som vi alla trott ej kunde vara kvinna uti något, allra minst uti att älska, som vi trodde blott offrade allt för äregirigheten och fåfänga drömmar och blott ville härska öfver allt och alla. Ja, härsklysten var hon, men inför kärleken har hon likvisst nedlagt spiran och den brefväxling mellan henne och kardinal Azzolino, som utgör det hufvudsakliga innehållet af Bildts digra volym, visar oss det på hvarje blad.

Det är första gången denna brefsamling öfverlämnas åt offentligheten, och fastän den på långt när ej innehåller alla Kristinas bref till kardinalen (tvenne samlingar däraf, som hon under föregående resor skrifvit, hafva gått förlorade), äro de dock ett otvetydigt bevis på en vänskap, som ej upphörde förrän med döden. Och denna vän-

skap eller rättare kärlek är också den röda tråden i denna brevväxling, som vi likvisst blott kunna följa från den ena parten, då Azzolinos bref, troligen af honom själf, blifvit uppbrända före hans död.

Men hurudana än dessa bref varit, tillrättavisande, kalla, ja stundom rent af hårda, att döma af Kristinas svar, så har hon dock aldrig för ett ögonblick upphört att dyrka honom, ehuru hennes stolthet nog många gånger torde hafva upprest sig mot denna hennes egen tillbedjan, denna underdånighet och ödmjukhet, egenskaper som för öfrigt så litet ingingo i hennes karakter. För alla andra var hon ogenomtränglig, gåtan, sfinxen, drottningen öfver alla andra drottningar, men för honom var hon slafvinnan.

Det är under hennes sista resa till Hamburg, med Sverige som mål, som denna brevväxling kommit till stånd. Hennes mening med denna resa var ordnandet af hennes affärer på ett för henne mer inbringande sätt, ty hennes lif i Rom förflöt i ständiga ekonomiska bekymmer, och de pengar, som hon hade att uppbära af sina svenska provinser, utföllo aldrig punktligt.

I Hamburg blef hennes vistelse öfver två år, då hon ville invänta en eventuell riksdag och den gång på gång sköts upp, troligen för att undvika hennes närvaro därvid. Till slut reste hon dock och möttes i Helsingborg af marskalk Banér och grefve Pontus de la Gardie, jämte ett lysande följe af 400 ryttare, förutom en större afdelning fotfolk. Likvisst kom hon aldrig längre än till Norrköping, hennes egen stad, då hon helt hastigt vände om, emedan man förbjudit henne att öppet hålla mässan och hon trott sig kunna trotsa detta förbud, med den påföljd, att regeringen på nytt ansåg sig böra ingripa.

Denna resa till Sverige blef hennes sista, fastän hon ännu någon tid närde inom sig hoppet att återvända, alltjämt endast för att vinna ekonomiska fördelar, ej som man befarade för att återeröfra kronan. En kvinna, sådan som drottning Kristina, visar aldrig sina innersta tankar, och skulle hon någon gång, som ej finnes skäl att antaga, ha ångrat sin abdikation, så torde hon aldrig ha delgifvit det åt någon, allra minst åt den som för henne ersatte kronan och allt.

För att få fram det intryck, som drottning Kristina gör på mig efter genomläsandet af alla dessa bref, måste jag låna ett norskt ord. På mig verkar hon såsom något *vidunderligt*, snarast som en af Ibsens mest oförståeliga kvinnofigurer, ett väsen, som talar som en sierska, härskar som en drottning och hvars innersta förtärs, absorberas, hypnotiseras af en olycklig kärlek.

Är det ej en underlig ödets lek, att den siste ättlingen af vår inhemska frejdade kungastam skulle skapas till kvinna, och vore man ej frestad att tro, att hon från början varit ämnad till man och att féerna, som stått vid hennes vagga, alla gifvit henne härskaregäfvor: snille, makt, kunskaper, då den sista féen kom och gaf henne det bästa eller det sämsta — den kvinliga skepnaden. Vid hennes födelse trodde man ju först att en prins kommit till världen.

Emellertid fick hon alltid behålla något af sin förmenta manlighet, främst i snillegäfvor, som än sällsyntare än nu bestodos 1600-talets kvinnor. Kvinnans sekel hade ännu ej brutit in; det var mannens — uteslutande mannens.

Och så blef drottning Kristina en undantagsmänniska, som alla mer eller mindre fasade för, liksom våra far- och mormödrar heligt fasade för s. k. emanciperade kvinnor. Endast det, att hon var drottning, kom henne till hjälp, och hon fick därigenom en uppfostran, som eljes blott var afsedd för det manliga släktet. Hon blef lärd, talade grekiska och latin, skref franska och italienska, förstod holländska och spanska, sysslade med alkemi, med konst och vetenskap — hon blef Nordens Minerva och samlade omkring sig ett lysande hof. Denna drottning Kristinas korta regering blef, både i yttre och inre afseende, en glänsande tid för Sverige. Tvenne lysande freder hade i en grad som ingen annat utvidgat vårt rikets gränser, och en snillrik drottning förde spiran därinom.

Men ännu regerade drottningen — kvinnan var ej väckt. Väl hade hon haft ett barndomstykke för sin kusin, Karl Gustaf, men sådana tycken äro vanligen blott en försmak af kärleken, och först efter sin abdikation, som 30-årig kvinna, skulle hon möta den man, som blef hennes herre.

Det är först ännu några år senare, som vi genom Bildts bok lära känna henne och som vi börja förstå den kvinna som förut blott bländat och förvirrat oss.

Men det mest tragiska, lärdomen som vi kunna hämta ur drottning Kristinas lif, är att lyckan ej vinnes genom att offra plikter och slita alla band. *Lycklig* blef hon aldrig, och om vi också ej kunna lyfta förlåten till hennes intima lif och veta huru långt vänskapen emellan henne och Azzolino sträckte sig, så var det dock en otillåten kärlek, ty den som var föremålet för densamma var bunden af kyrkans band.

Intet tyder på att hon någonsin kände samvetsförebräelser öfver att ha svikit sin plikt gentemot sitt eget land. Därtill var hon för

stolt, för uppfylld af sitt eget jag och tillfredsställandet af de fordringar det ställde på hennes personliga lif. Hon var föregångerskan till den kvinnotyp, som offerar allt för att finna sitt innersta väsen och utbilda alla jäsande möjligheter inom dem. Och kärleken till det sköna, till ett lif fullt af estetiska njutningar, var kanske det, som mest drog denna sista ättling af den skönhetsträngande Vasastammen från en kronas tunga, allvarliga plikter till solskenslifvet i södern.

Man kan nog fråga sig hvarför drottning Kristina i själfva verket bytte religion, ty någon *sainte* blef hon aldrig: *je n'aurai jamais assez de vertu pour l'être ni assez d'infamie pour le feindre*, säger hon själf och hon blef därigenom en missträkning för den katolska kyrkan, hvilken naturligtvis tänkt slå mynt af hennes fromhet och nu i stället gång på gång skandaliserades öfver hennes tal och åthäfvor.

Men äfven härvidlag var hon den emanciperade kvinna, som vågar gå sin egen väg, utan att bero vare sig af beröm eller klander, så långt, långt före sin tid äfven däruti; kanske den första nordiska kvinna, som bröt mot det konventionella och vågade lefva sitt eget lif.

Åter och åter hägra Ibsens kvinnofigurer för mina tankar, dessa starka, gåtlika varelser, som drivas af en mäktig impuls att pejla djupet inom sig själfva och gå ut på de stora vidderna — — ensamhetens och tystnadens vidder — — —

Men hvad fann hon väl därefter i Rom, midt ibland de lysande fester, vid hvilka hon genom sin ställning och sitt snille var medelpunkten — hvad fann hon väl?

Jo hon fann hvad den, som sviker sin plikt, förr eller senare måste finna: *otillfredsställelse*. Den, som sviker sin liffsuppgift, är liksom den där tager sitt eget lif — han är en moralisk själfspilling och förr eller senare kommer den bittra efterräkningen. Den brinnande kärlek, som hon hyste till en kyrkans tjänare, måste ju skänka henne mer af sorg än af glädje, och molltonen är också förhärskande i alla hennes bref — en djup underström af melankoli med glänsande djärfva snilleblixtar, men aldrig den jublande lifsglädje, som bryter fram i mäktiga, fulltoniga ackord. Det var något dämpadt, något resigneradt i själfva hennes sätt att älska, något lidelsefullt, men med sordin på, likt den som vet att allt är hopplöst och dock ej förmår arbeta däremot, utan finner större fröjd i att lida för en olycklig kärlek än att kasta bördan ifrån sig. Och intill döden förblef hon honom trogen; han insattes till hennes universal-arfvinge och dog helt kort efter hennes död.

Bildts bok låter oss ej följa henne längre än till hennes sista återvändande till Rom — 1668 — och är det blott under två och ett halft års tid, som vi få blicka in i hennes sjäslif. Drottning Kristina blef, som jag redan nämnt, en föregångare till emancipationen i våra dagar, och man kan endast beklaga att alla hennes gåfvor blefvo gagnlösa för det land hon tillhörde. Sådana karakterer som hennes behöfva jordbindas för att rätt växa ut; de behöfva fastnaglas af tunga plikter för att ej förflyktigas i den estetiska njutningens drifhusatmosfär; — de måste lämna sitt glänsande färgstoff åt andra och själfva dö.

* * *

Baron Bildt, till hvilken vi stå i tacksamhetsskuld för att han klart och naturtroget återgifvit några af denna vår mest missförstådda drottningens drag och låtit oss blicka in i hennes hjärta, har med stor pietet och sällspord talang löst det svåra värfvet att samla dessa bref, hvaraf flera sakna upplysande data, till ett helt och medelst kortfattade redogörelser sammanlänka de olika kapitlen och igenfylla luckorna i drottningens korrespondens och öka våra egna kunskaper vis-à-vis henne. Därtill har han genom en ren tillfällighet, som han själf säger, men som är den trägne forskarens lön, lyckats finna nyckeln till det chifferspråk, som drottning Kristina använde för sin privata korrespondens.

Att ifrån skilda håll och orter, ej blott i Italien, utan äfven i Frankrike och Sverige, hafva letat reda på och hopsamlat alla dessa öfver tvåhundra-åriga papper, att af allt detta oordnade, till stor del chifferade material kunna låta läsaren följa drottning Kristina dag för dag under en tidrymd af två och ett halft år, det har varit baron Bildts uppgift på lediga stunder, och vi kunna med skäl vara stolta öfver att i honom äga en så eminent skriftställarförmåga bredvid hans politiska skarpsinne. En mer pietetsfull tolkare kunde drottning Kristina ej få och ej heller en mer förstående sådan.

Inledningen till denna bok är briljant — af en fullkomligt personlig stil och uppfattning — bakom hvilken man skönjer en man, som bildar sig sitt eget omdöme och förkastar det traditionella, när det befinnes strida mot sanning och rätt.

Allt kommer till sin rätt en gång, och vi ha baron Bildt att tacka för att han befriat denna kvinnas bild från många af de förutfattade meningar och fördomar, hvarmed vi betraktat den, och att han så fördelat skuggor och dagrar att de tillsammans skänka en ny belysning åt vår mest snillrika drottning.

C. F—d.

Föreningsmeddelanden.

Fredrika-Bremer-Förbundets årsmöte ägde rum d. 25 maj i Förbundets lokal. Till mötets ordförande utsågs riksantikvarien Hildebrand.

Sedan ordf. meddelat att styrelsens berättelse förelåg tillgänglig i tryck för dem, som önskade taga del af densamma, upplästes revisorernas berättelse och beviljades styrelsen decharge för 1899 års förvaltning. Till ordinarie styrelseledamöter efter de 6 medlemmar, som voro i tur att afgå, återvaldes riksantikvarien *Hildebrand*, fru *Montelius* och fröknarna *Dahlgren*, *Hjelmerus* och *Ulrich* samt nyvaldes i st. f. yrkesinspektör *Uhr*, som på grund af sjukdom undanbedt sig omval, förste hofmarskalken *Otto Printzsköld*. Till suppleanter i styrelsen omvaldes fröknarna *Adelborg*, *Lagerberg*, *Leijonhufvud*, *Silow* och *Widmark* hvarjämte i st. för fru *Odelberg*, som undanbedt sig omval, nyvaldes fru *Lizinka Dyrssen*, född af *Ugglas*. Till revisorer omvaldes fröken *A. Rossander*, doktor *V. Svedbom* och expeditionschefen *A. Wall*. Till revisorssuppleanter omvaldes fröken *A. Lindhagen*, revisionssekreterare *W. Uppström* och fru *S. Wising*.

*

Fredrika-Bremer-Förbundets komité för lagfrågor har ^{of}s Förbundets styrelse gjort framställning om anordnandet af en pristäflan öfver ämnet: »Betydelsen af den gifta kvinnans myndighet för henne själf och för samhället». Styrelsen antog förslaget och beslut fattades om utlysandet af en pristäflan i uppgifna ämne. Densamma återfinnes på annat ställe i detta häfte.

*

Gåfva till Fredrika-Bremer-Förbundet. Af en person, som önskar vara onämnd, har Förbundet haft glädjen mottaga en gåfva af 2,000 kr. som ett erkännande af »Förbundets välsignelserika arbete i det godas tjänst.» Denna gåfva, som tillställdes Förbundet omedelbart efter fröken *G. Adelborgs* föredrag öfver »Några synpunkter rörande kvinnofrågan», är ett glädjande bevis på att de ord, som däri uttalats, ej förklingat ohörda.

*

Vid föreningen Handarbetets Vänner årsmöte anställdes val af styrelse.

I tur att afgå voro: Fruar *E. Odelberg*, *C. Curman* och *K. Clason* hvilka samtliga med stor majoritet omvaldes.

De förutvarande suppleanterna: fruor *E. Frestadius*, *C. Grundström*, *A. Lilliehöök*, *E. Petersén* och *E. Rudbeck* samt fröknar: *K. Cardon*, *M. Leijonhufvud*, *I Lamm* och *J. Levisson* omvaldes.

Revisorerna fruor *Edholm* och *A. Frestadius* samt kommerserådet *H. Rehbinder* omvaldes likaså deras suppleanter fruor *G. Medin* och *A. Styffe* samt häradshöfding *hr Rettig*.

Handarbetets Vänner styrelse består således f. n. förutom ofvanstående medlemmar af: Fru *A. Wallenberg* (ordf.) fru *F. Claeson*, fru *S. Wising*, fröknarna: *M. Rohtlieb*, *S. Gisberg* och *A. Widmark*.

Fröken *M. Sjöström*, mönsterriterska hos Handarbetets Vänner afreste i början af maj till utlandet, för att såsom kommerskollegii stipendiat under ett par månader idka studier i Italien samt vid världsexpositionen i Paris.

Förutom de föremål, som för österrikiska konst- och industrimuseet inköpts vid Handarbetets Vänners utställning i Paris, har — enligt nu ingånget meddelande — ytterligare af professor P. Krohn, direktör för »Danske Kunstindustrimuseet», för dettas räkning inköpts Carl Larssons väfda tapet »Kräftfisket.» Då detta museum har ett synnerligen stort anseende är det hedrande för föreningen att ett af dess arbeten införlifvas med muséets samlingar.

Från skilda håll.

Meddelande från Svenska Kvinnornas Nationalförbund. Såsom förut är nämnt, har Finsk Kvinnoförening genom en skrivelse till ordföranden i Svenska Kvinnornas Nationalförbund uttalat sitt djupa deltagande i den förlust Förbundet lidit genom dr Ellen Fries' bortgång. Sedermera hafva uttalanden i samma riktning insändts från Norsk Kvinde-sägsförening, Dansk Kvinderaad, Lady Aberdeen, M:me Hainisch m. fl.

*

Vid doktorspromotionen i Upsala den 31 maj promoverades till mediciné doktor med. lic. *Anna Stecksén*. Samtidigt promoverades fil. lic. *Lydia Wahlström* till filosofie doktor.

*

Selma Lagerlöf har af Värmlands nation i Upsala blifvit vald till hedersledamot.

*

Kontroll öfver vården af utackorderade barn. Frågan om erhållande af bättre kontroll härutinnan har länge stått på dagordningen, men först nu har man, tack vare fattigvårdsinspektörens ingripande, funnit sig föranlåten att vidtaga åtgärder i detta syfte. Fattigvårdsnämnden har nämligen beslutit att utsända ett i förhållandena väl initieradt fruntimmer, som skall söka anskaffa lämpliga lokalinspektörer och inspektriser och utvälja sådana fosterhem, där barnen kunna bli väl vårdade i alla afseenden. Dessa inspektörer eller inspektriser skola åläggas att öfvervaka fosterhemmen och genast ingripa, om missvård synes föreligga.

*

Fröken Natalia Zahle, den framstående danska pedagogen, föreståndarinnan och stiftarinnan för den öfver hela Norden kända Zahleska flickskolan i Köpenhamn, afgår med denna termins utgång från sin befattning, hvilken hon med så mycken berömmelse förestått i nära en människoålder. Samtidigt öfverlämnar hon skolans ledning åt sin mångåriga medarbeterska fröken Henriette Skram. Den af fröken Zahle stiftade institutionen omfattar primärskola och högre utbildningsskola, hushållsskola m. fl. afdelningar.

— C. E. Lagerström —
FREJA-MAGASINET
STOCKHOLM

Lager af **Sybehör & Modevaror**

OBS! Order från Landsorten exp. skyndsamt.

Smedman den äldres
HANDELS-SKOLA

Stockholm, **Stortorget 16.** Allm. tel. 21 77.

Nya elever mottagas alla tider på året.

Anmälningstid 10—2.

Undervisning i alla å kontor förekommande ämnen och språk.

Dugliga biträden erhållas från skolan.

OBS! Å bref anhålles om fullständig adress.

Hygieniska Skodon tillverkas för **Herrar, Damer och Barn.**

OBS! Prisbelönta af Dräkt-Reformföreningen.

Skodon tillverkas äfven efter modern fason.

✎ **Allt arbete** utföres noggrant och af bästa material. ✎

Reparationer verkställas väl och på bestämd utlofvad tid.

P. GUST. PETTERSSON,

52 Drottninggatan 52.

Anmälan.

Dagny utkommer **1900** med 20 häften, utgörande minst 28 tryckark.

Priset för hel årgång:

För medlemmar af *Fredrika-Bremer-Förbundet* ... kr. 3,50.

För icke medlemmar af *Fredrika-Bremer-Förbundet* » 5,00.

Förbundsmedlemmar prenumerera å *Fredrika-Bremer-Förbundet*s byrå, 54 Drottninggatan, personligen eller medelst postanvisning.

Icke förbundsmedlemmar kunna prenumerera dels vid alla postanstalter i riket, dels på förbundsbyrån, dels äfven hos hrr bokhandlare.

Lösnummer kunna erhållas å *Fredrika-Bremer-Förbundet*s byrå till ett pris af 30 öre för enkelhäfte.

Pristäflan

Fredrika-Bremer-Förbundet

utfäster härmed ett pris å **300 kronor** för den bästa, prisvärdig befunda skrift öfver ämnet:

Betydelsen af den gifta kvinnans myndighet för henne själf och för samhället.

Skriften bör innehålla en kortfattad redogörelse för den gifta kvinnans nuvarande rättsliga ställning i Sverige och i samband därmed något beröra den olika ställning, som i detta afseende intages dels af den ogifta kvinnan, dels, i vissa andra länder, särskildt Norge och Danmark, öfven af den gifta kvinnan.

— På grundvalen af denna framställning böra — för att klargöra betydelsen af den gifta kvinnans myndighet — framhållas de allmänt mänskliga rättsprinciper, som kränkas genom hennes omyndighet inför lagen, samt de kulturella insatser, som därigenom gå förlorade för samhället.

— Med pris belönad skrift betraktas som Förbundets egendom.

Täfstingskrift, hvilken ej bör öfverstiga ett tryckark vanlig oktav, skall inlämnas till **Fredrika-Bremer-Förbundets byrå, Stockholm, Drottninggatan 54, senast den 1 december 1900** och vara åtföljd af förseglad sedel, innehållande författarens namn och adress.

Adresser:

Fredrika-Bremer-Förbundet: Drottninggatan 54.

Rikstelefon 27 62. Förbundets byrå öppen 11—4. Allm. tel. 48 16.

F. V. O. Centralbyrå: Stora Nygatan 36

Rikstelefon 15 46 — Allm. telefon 27 15

är under vintern öppen alla helgfria dagar, utom lördagar, kl. 10—4.

För hjälpsökande kl. 10—11.

Föreningen Handarbetets Vänner: Brunkebergstorg 18.

Öppet 10—4.